
ПРИКЛАДНІ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 001.891, 001.891:070

DOI 10.32840/cru2219-8741/2024.3(59).6

Д. М. Гуцуляк

ад'юнкт

e-mail: 5522наука165@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6459-7091

Військовий інститут Київського національного університету ім. Т. Шевченка

вул. Юлії Здановської, 81, м. Київ, Україна, 03680

ІНФОРМАЦІЙНІ КАМПАНІЇ РОСІЇ В АР КРИМ ПРОТЯГОМ 2014–2022 РОКІВ

Мета дослідження – аналіз інформаційної кампанії Росії в окупованому Криму протягом 2014–2022 рр.

Методи дослідження. Основним методом дослідження став аналіз змісту засобів масової інформації, що надав змогу ідентифікувати ключові повідомлення та наративи, які використовувалися для впливу на громадську думку. Також важливою складовою аналізу стала крос-верифікація інформації, отриманої з різних джерел, зокрема, від незалежних медіа та правозахисних організацій, що надало змогу оцінити об'єктивність і достовірність пропагандистських повідомлень. Значну увагу приділено аналізу диджитал-контенту, включаючи соціальні медіа та інтернет-ресурси, що стали основними каналами поширення інформації та маніпуляцій.

Результати. Досліджено стратегії та методи російських інформаційних кампаній у Криму, виявлено ключові етапи зміни контролю над медійною сферою, що вплинули на громадську думку й медійний простір регіону. Показано, що ці кампанії були спрямовані як на внутрішню, так і на міжнародну аудиторію з метою легітимізації окупації й формування образу Росії як захисника. Встановлено застосування дезінформації, пропаганди та репресій проти медійників, що сприяло переведенню українських медіа під контроль Росії, зниженню медійного різноманіття й підтримці одностороннього інформаційного потоку. Оцінено роль цифрових платформ і соціальних мереж у підтримці медійного плюралізму та незалежної журналістики, незважаючи на контроль і репресії.

Наукова новизна. Дослідження вперше систематично висвітлює періодизацію стратегій інформаційної маніпуляції в Криму й виявляє ключові методи, що впливають на формування громадської думки в окупованому регіоні.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані для розробки стратегій медіаграмотності та інформаційної безпеки, необхідних для протидії інформаційній агресії. Також вони сприяють кращому розумінню тактик психологічного впливу на громадськість, що є актуальним для урядових і некомерційних організацій, зайнятих питаннями національної безпеки та суверенітету.

Ключові слова: інформаційно-медійний простір, інформаційна війна, засоби масової інформації, пропаганда, наратив, маніпуляція.

I. Вступ

З 2014 р., коли Крим став об'єктом міжнародних спорів та конфліктів, інформаційно-медійна сфера регіону зазнала суттєвих змін. Це було часом активізації пропагандистських кампаній, створення нових медіаструктур та трансформації інформаційного простору. Аналіз цього періоду вимагає врахування як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, що вплинули на медійний ландшафт Криму, включаючи політичні рішення, соціально-економічний розвиток та міжнародні відносини.

Цей період став свідком інтенсифікації інформаційних воєн, використання медіа як інструменту геополітичної боротьби та медійної маніпуляції, що підкреслює значення дослідження інформаційних процесів у цьому контексті.

З огляду на ці події, вивчення інформаційно-медійної парадигми в Криму набуває особливої вагомості для розуміння механізмів формування ідентичностей, інформаційної політики та її впливу на міжнародні відносини та внутрішньополітичний діалог. Аналіз цих процесів є ключовим

для оцінювання впливу інформаційних кампаній на соціальну когезію, національну безпеку та демократичні інститути. Він також важливий для розробки стратегій контрпропаганди та зміцнення інформаційної резильєнтності суспільства.

Таким чином, дослідження інформаційно-медійної парадигми в Криму за зазначений період не лише відкриває нові перспективи для аналізу сучасних інформаційних війн та медійної політики, а й сприяє розумінню глибинних соціальних і культурних змін, викликаних інформаційними потоками в умовах геополітичних конфліктів.

Трансформація медійного та інформаційного середовища в Кримському регіоні у 2014–2022 рр. заслуговує на увагу, особливо з огляду на посилення дослідницької активності в Україні, пов'язаної з вивченням інформаційних конфліктів, що розпочалася в 2014 р. Аналітичні праці, які зосереджені на розкритті природи інформаційних конфліктів, включають дослідження О. Горбаня, О. Курбана, Н. Марути, М. Маркової, Г. Почепцова. Основна увага Ю. Бондара, Н. Гуріна, В. Корнєєва, В. Ліпкана, Я. Малика, І. Парфенюка, О. Рижук, В. Рябічева була спрямована на визначення сутності інформаційних воєн, вивчення їх методології та інструментарію. У працях В. Панченка, Н. Пічака, А. Рудневої, І. Слюсарчука, Є. Соломіної, М. Тимошика й інших детально проаналізовано передумови, хід та засоби інформаційного протистояння між Росією й Україною.

У контексті нашого дослідження особливе значення має наукова праця Г. Юксель «Кримська інформаційно-медійна парадигма у контексті окупації півострова (лютий 2014 – лютий 2022 рр.). Трансформація медійної сфери та інформаційна політика України» [11], оскільки вона пропонує глибокий аналіз інформаційно-медійної парадигми Криму в контексті його окупації, описуючи як філософські, так і практичні аспекти змін у медійному просторі. У монографії висвітлено примусову трансформацію медійного середовища, вплив на права журналістів, а також стратегії реінтеграції Криму в український інформаційний простір, що надає цінний контекст для розуміння інформаційних викликів та відповідей на них.

Отже, зважаючи на динаміку розвитку інформаційних технологій, яка суттєво впливає на еволюцію характеру та методології інформаційних конфліктів, дослідження трансформації інформаційно-медійного простору в Автономній Республіці Крим у 2014–2022 рр. набуває особливої актуальності.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета статті – проаналізувати інформаційні кампанії Росії в окупованому Криму протягом 2014–2022 рр.

Основним методом дослідження став аналіз змісту засобів масової інформації, що надав змогу ідентифікувати ключові повідомлення та наративи, які використовувалися для впливу на громадську думку. Також важливою складовою аналізу стала крос-верифікація інформації, отриманої з різних джерел, зокрема, від незалежних медіа та правозахисних організацій, що надало змогу оцінити об'єктивність і достовірність пропагандистських повідомлень. Значну увагу приділено аналізу диджитал-контенту, включаючи соціальні медіа та інтернет-ресурси, що стали основними каналами поширення інформації та маніпуляцій.

III. Результати

Захоплення Автономної Республіки Крим і міста Севастополь Росією та проведення так званого референдуму 16 березня 2014 р., який не здобув визнання на міжнародному рівні, спричинило глибокі трансформації в кримській інформаційній сфері. Ці події вплинули на примусове закриття наукових установ, засобів масової інформації та громадських організацій, які забезпечували незалежне висвітлення подій на півострові. Частина цих організацій змогла продовжити свою роботу на території материкової України, забезпечуючи створення аналітичного контенту про події в Криму. Водночас дозволені російською владою місцеві та центральні медіаоргани, які продовжили роботу на півострові, характеризувалися відсутністю об'єктивності у висвітленні кримських подій.

Вплив на інформаційний простір Криму після встановлення де-факто контролю над регіоном з боку РФ став одним із ключових аспектів зовнішнього втручання, нарівні з впливом на державне управління та військову сферу. Процеси примусової трансформації інформаційної сфери супроводжувалися порушеннями прав людини та свободи слова, цензурою, переслідуванням журналістів та обмеженням їхньої професійної діяльності, демонструючи силовий підхід до контролю над медійним простором [5; 8].

У контексті розвитку інформаційно-медійного поля в АР Крим у 2014–2022 рр. важливо відзначити постійний тиск на представників медійної сфери, що надає змогу виділити кілька ключових фаз примусової трансформації інформаційного простору цього регіону. Початок цих змін розпочався з лютого 2014 р., коли відбувся акт силового захоплення медійних структур та ініціювання перешкод для роботи журналістів. Цей етап ознаменований запровадженням жорсткого контролю над медіа півострова, запуском пропагандистських кампаній, націлених на формування громадської думки як серед місцевого населення, так і на міжнародній арені. Серед засобів втручання в

діяльність медійників були застосовані такі методи, як залякування, фізичне насильство, конфіскація обладнання й заборона на збір та поширення інформації, що значно обмежило свободу слова й професійну діяльність журналістів на півострові [6, с. 145].

У березні 2014 р. новостворена влада під керівництвом Москви запровадила цілеспрямовані дії для підпорядкування інформаційного простору, метою яких було забезпечення одностороннього контролю над новинами. Основним завданням окупаційної влади стало впровадження пропаганди, спрямованої на виправдання анексії та зображення російської інтервенції як «необхідності захисту російськомовного населення».

З перших днів окупації було розгорнуто масштабну пропагандистську кампанію, у якій важливу роль відіграли місцеві телеканали, такі як ДТРК «Крим» та ІТВ. Їхні передачі масово просуvalи ідеї про «захист від українських націоналістів» та «економічну перевагу приєднання до Росії». У цій інформаційній війні активно використовувались маніпуляції та приховування фактів про реальні соціально-політичні й економічні наслідки анексії.

Проте, використання кримчан у ролі «облич» пропагандистської кампанії було лише тимчасовими заходами, згодом їх замінили призначенцями з Росії, що підкреслює маніпулятивний та інструментальний характер таких дій з боку окупаційної влади. У результаті встановлення повного контролю над інформаційним простором Криму стало важливою частиною ширшої інформаційної кампанії, спрямованої на легітимізацію анексії та маніпулювання громадською думкою як на півострові, так і за його межами [3].

У 2014 р. в Криму було здійснено примусове припинення трансляції українських телеканалів та радіостанцій з подальшим швидким переходом на мовлення російських центральних медіа на відповідних частотах. Зокрема, телеканали НТВ «Мир», «Перший канал», РТР «Росія», «Росія 24»/«Крим – 24» замінили українські «Інтер», «1+1», «Перший національний» та «Чорноморську ТРК» відповідно. Крім того, були вимкнені інші українські телеканали, включаючи «2+2», ICTV, ТЕТ і багато інших.

На другому етапі трансформації інформаційно-медійного середовища Криму, у 2015–2016 рр., відбулася примусова інтеграція українських ЗМІ півострова в правове поле Російської Федерації. Цей період ознаменований застосуванням залякування та репресій проти журналістів, які виступали проти окупації. Нова влада ініціювала кримінальні та адміністративні справи проти медійників, що включали обшуки, арешти, допити та конфіскації майна. Масові залякування, шантаж та погрози стали звичними інструментами впливу на журналістів, не погоджених із політикою окупаційної влади. Унаслідок цих дій значна кількість медійних працівників, активістів та блогерів, загальна чисельність яких перевищила двісті осіб, була змушена покинути Крим, щоб уникнути переслідувань та зберегти особисту безпеку [11, с. 157].

Для масового захоплення медійних установ та українських телеканалів на півострові були залучені великі державні медійні компанії Росії, зокрема РТРС і ВГТРК, які відіграли ключову роль у формуванні проросійського нарративу. Окупаційна влада активно використовувала медійні ресурси для маніпулювання громадською думкою, зокрема через створення «Всєкримського Відкритого пресцентру», де поширювались офіційні заяви та інформація від представників окупаційного уряду.

Крім того, з метою забезпечення домінування російського інформаційного впливу було вжито заходів до блокування та руйнування українських ЗМІ, заборони діяльності журналістів, що виступали проти анексії. У цей час відбувалося інтенсивне використання інтернет-ресурсів та соціальних мереж для поширення прокремлівських меседжів, активна пропаганда та маніпулювання громадською думкою не лише в Криму, а й в українському інформаційному просторі загалом [1].

Значний удар по медійному різноманіттю був завданий із закриттям першого приватного кримськотатарського телеканалу «ATR» у квітні 2015 р., оскільки окупаційна влада не продовжила ліцензію на мовлення, вважаючи його політично небажаним. Схожа доля спіткала й «Агентство «Кримські новини»» (QNA), яке змушене було покинути Крим через свою антиокупаційну позицію та відсутність дозволу на роботу в регіоні. Ці події відображають стратегію окупаційної влади щодо централізації контролю над інформацією, перетворюючи медійний простір Криму на інструмент російської пропаганди та забезпечуючи одностороннє висвітлення подій.

У 2015–2016 рр. відбувалася активна трансляція Російською Федерацією ряду стратегічно важливих повідомлень у медійному просторі, які концентрувалися на трьох основних аспектах: декларуванні кризи Європейського Союзу, невдачах реформ в Україні та залежності добробуту пострадянських країн від Росії. Ці тези після їх публікації в російських медіа часто згадувались в публікаціях країн Східного партнерства, зокрема в Україні, що вказує на їх високу резонансність та вплив на міжнародну аудиторію [9].

Станом на початок 2022 р. обмеження на доступ до українських інформаційних ресурсів у Криму не було знято: блокування або обмеження доступу до вебсайтів майже 30 українських загальнонаціональних та кримських ЗМІ, що переїхали на материк, продовжувало діяти, створюючи значні перешкоди для розповсюдження сигналів українських телеканалів і радіостанцій на півострові.

У 2016–2022 рр. в умовах повного контролю над медійним простором Криму та припинення діяльності українських засобів масової інформації на півострові почала розвиватися громадська журналістика. Активні громадяни, не байдужі до реальної ситуації в регіоні, взяли на себе роль незалежних репортерів, створюючи та розповсюджуючи інформаційний контент через соціальні мережі. Окупаційна влада, побоюючись зростання громадянської журналістської активності та формування незалежного інформаційного потоку, почали здійснювати тиск та вдаватися до репресій проти громадянських журналістів. Зусилля з контролю за онлайн-активністю кримчан у соціальних мережах та месенджерах стали поширеною практикою, включаючи переслідування за коментарі, лайки, пости та репости, які можуть бути використані як підстава для притягнення до відповідальності.

Особливістю цього періоду стало те, що переслідування могло бути ініційовано за дії, здійснені навіть до початку окупації в 2014 р., виходячи з припущення, що будь-яка інформація, розміщена в медіа чи соцмережах, розглядається як «триваючий злочин». Таке розширене трактування дозволяло окупаційній владі використовувати інформаційні повідомлення як інструмент політичного та ідеологічного контролю, значно обмежуючи свободу слова та вираження поглядів серед мешканців Криму.

Важливо зауважити, що протягом 2014–2022 рр. істотним стало поширення дезінформації та психологічного впливу, що Росія розпочала навколо теми самовизначення населення Криму і південно-східних регіонів України. Ця кампанія, яка стала частиною більш масштабної російської інформаційної війни, розпочата ще в листопаді 2013 р., виявилася особливо інтенсивною на зламі лютого 2022 р., коли основна частина російських медіа активно долучилася до антиукраїнської пропаганди, підтримуючи військове втручання. Зокрема, видання «Известия», «Российская газета» та інші були залучені у створення та поширення фальсифікованих новин, включаючи неправдиві повідомлення про нібито перехід українського військового корабля «Гетьман Сагайдачний» на бік Росії [10].

Одним із прикладів інформаційної маніпуляції стало використання російським ТБ відеоматеріалів, які начебто демонстрували українських бойовиків біля тіл російських військових, викликаючи міжнародне обурення. Згодом виявилось, що ці відеоматеріали містили безліч невідповідностей і фальсифікацій, що їх легко можна було спростувати [7]. Також російські медіа намагалися порівняти ситуацію в Криму з референдумами в Шотландії та Каталонії, щоб надати легітимності своїм діям, не враховуючи кардинальних відмінностей в умовах проведення цих голосувань [10].

Загалом кампанія дезінформації, розгорнута Росією, використовувала широкий спектр маніпулятивних технік, спрямованих на формування потрібного наративу у громадській свідомості в АР Крим. Серед них було застосування фальсифікованих новин, що висвітлювали події в односторонньому контексті, приховуючи реальні факти та переколюючи зміст з метою виправдання окупаційних дій. Також було активно застосовано вбудовані наративи в популярних медійних програмах, які демонізували українську владу та героїзували російську військову присутність, презентуючи її як необхідність для захисту російськомовного населення. Це, зокрема, видно на прикладі телевізійних каналів, що під час новинних блоків постійно використовували зображення військової техніки, при цьому коментуючи їх як засоби забезпечення «стабільності» і «захисту громадян». Водночас розгортання інтернет-тролів та ботів у соціальних мережах сприяло швидкому поширенню дезінформації та зміцненню контрольованих Росією наративів, значно ускладнюючи об'єктивне сприйняття подій з боку місцевого населення та міжнародної спільноти.

Ці дії були спрямовані не лише на внутрішню аудиторію в Росії та Криму, а й мали на меті впливати на міжнародну спільноту, пропонуючи альтернативну версію подій. Одним із яскравих прикладів такої діяльності було представлення подій 2014 р. в Криму як референдуму про самовизначення, висвітленого російськими ЗМІ як волевиявлення населення, попри відсутність міжнародного визнання та критику процесу як нелегітимного. Водночас активно транслиувались повідомлення про нібито агресивні дії України проти російськомовних громадян, що використовувалося для виправдання військової присутності Росії. До того ж, російські ЗМІ часто публікували матеріали про покращення життєвого рівня в Криму після анексії, акцентуючи на збільшенні пенсій та інвестиціях, водночас ігноруючи наслідки економічних санкцій.

Дії російської пропаганди, спрямовані на дискредитацію України та її влади, мали на меті не лише маніпулювання історичною пам'яттю, але й спотворення сучасної реальності. Поширенням фейкових новин, які викривляли події в Україні та створювали образ її як держави, що нібито підтримує нацистські ідеї, забезпечувалося формування образу ворога, необхідного для об'єднання російського суспільства навколо політики Кремля.

Важливим інструментом у цьому процесі стало маніпулювання відомостями про історію Української Повстанської Армії (УПА). Пропагандистські матеріали часто згадували УПА у контексті насильницьких дій проти мирних мешканців під час Другої світової війни, тоді як масштаби та контекст цих подій спотворювались. За допомогою таких наративів створювалася міфологізована історія, спрямована на виправдання агресивних дій Росії проти України.

Російські ЗМІ також активно використовували імідж України як «радикальної» і «фашистської» держави для мобілізації населення проти українського уряду. Це включало поширення неправдивих інформацій про нібито існуючі концентраційні табори, організовані українським урядом для російськомовного населення та опонентів політичного режиму в Києві.

Така стратегія відображає більш широкий підхід до інформаційної війни, де ключовими інструментами стають не просто поширення інформації, а й активне викривлення та маніпулювання нею.

Ця комплексна інформаційна стратегія, що включала масове використання дезінформації, маніпуляцій та психологічного впливу, відіграла важливу роль у російських спробах легітимізувати окупацію Криму та вплинути на перебіг подій у регіоні, а також на формування міжнародної думки із цього приводу.

У 2022 р. інтенсивність антиукраїнської пропаганди з боку Росії значно зросла, використовуючи різноманітні, інколи суперечливі, повідомлення. Перед початком повномасштабного вторгнення російські медіа розповсюджували тези про нібито підготовку України до нападу на Білорусь, Крим та Придністров'я, одночасно підкреслюючи «слабкість» української армії. Ці дії були спрямовані на формування образу України як агресора, водночас намагаючись зменшити довіру до обороноздатності країни серед власного населення та міжнародної спільноти [2].

На початковому етапі війни російська пропаганда зосередилася на двох меседжах, метою яких було розколоти українське суспільство: заклики до виїзду чоловіків за кордон та провокації релігійних конфліктів. Обидві ці кампанії зазнали невдачі. У подальшому зміст російської пропаганди змістився до поширення паніки через погрози ядерної війни та інших атак. Посилання на ядерний удар слугує як засіб тиску та спроба вплинути на українців і міжнародну спільноту, щоб змусити їх до переговорів з Путіним на його умовах [4].

Отже, зміна політичного статусу Криму у 2014 р. спричинила глибокі трансформації в медійному ландшафті півострова, зокрема, в аспектах власності на засоби масової інформації, редакційної політики, доступу до інформації та свободи слова.

Особливість цього періоду полягає у впливі політичних подій на інформаційний простір регіону, що виявилось в зміцненні російського контролю над медійним простором, переслідуванні незалежних журналістів та обмеженні доступу до міжнародних новинних ресурсів. Такі зміни супроводжувалися активним розвитком проросійських медіа, що зайняли домінуюче становище в інформаційному просторі Криму, та формуванням нової інформаційної політики, спрямованої на інтеграцію регіону в інформаційний простір Росії.

Водночас виникли нові форми громадянського медійного спротиву й альтернативні канали інформації, зокрема через соціальні мережі та інтернет-платформи, що стали важливими інструментами для забезпечення доступу до незалежної інформації й збереження медійного плюралізму в регіоні. Така діяльність відіграла ключову роль у підтримці українського культурного та інформаційного простору в Криму, незважаючи на численні виклики.

Отже, на основі проведеного аналізу систематизуємо отримані результати (табл. 1).

Таблиця 1

Періодизація медійних трансформацій та стратегії маніпуляції в Криму 2014–2022 рр.

Період	Опис	Стратегії маніпуляції та приклади
Лютий–березень 2014	Ініціація пропагандистських кампаній під час силового захоплення; перехід медійного контролю до Росії	Пропаганда про «захист російськомовного населення»; телеканали, такі як ДТРК «Крим», активно просуvalи ідеї проти «українських націоналістів»
2014–2016	Посилення контролю над медіа, репресії проти незалежних журналістів, пере-профільовання українських ЗМІ	Застосування залякування, репресій проти медійників; ануляція ліцензій українських ЗМІ, зокрема кримськотатарського каналу «АТР»
2016–2022	Розвиток стратегій дезінформації, активне використання цифрових платформ для маніпулювання громадською думкою	Створення фальсифікованих новин, поширення неправдивих повідомлень про український військовий корабель «Гетьман Сагайдачний»; використання соціальних мереж для поширення проросійських наративів

Дослідження інформаційно-медійного простору в Автономній Республіці Крим у 2014–2022 рр. виявляє глибокі трансформації, зумовлені внутрішніми та зовнішніми чинниками, які визначили медійну динаміку регіону. Аналіз періодів зміни контролю й методів інструменталізації медіа підкреслює використання інформаційної сфери як засобу досягнення політичних цілей. Стратегії включали пропаганду, цензуру, а також залякування й репресії проти медійних працівників, спрямовані на формування громадської думки та підтримку політичної ідеології. Захоплення медійних структур і масове використання дезінформації стали ключовими інструментами для легітимізації анексії та впливу на міжнародну спільноту, що зміцнило контроль над інформаційним простором Криму.

Отже, аналіз змін у інформаційно-медійному просторі Автономної Республіки Крим у 2014–2022 рр. виявляє систематичне впровадження ряду тактик інформаційної агресії проти України, серед яких можна виділити: дезінформацію, яка передбачає свідоме розповсюдження

неправдивих відомостей; пропаганду, що має на меті формування сприятливого громадського думки через одностороннє представлення фактів; диверсифікацію громадської думки з метою ускладнення консолідації суспільства; психологічний та психотропний тиск, направлений на емоційне впливання на особистість; поширення чуток, що підігриває невизначеність та нестабільність. Ці тактики застосовують з використанням маніпулятивних технологій, які часто маскують реальні наміри, спрямовані на викликання специфічних реакцій чи дій. Пропаганда як один з методів інформаційної агресії, так само як інші методи, передбачає звернення до складних маніпулятивних інструментів.

Враховуючи ці процеси, інформаційні кампанії та методи їх реалізації відіграли вирішальну роль у формуванні політичних реалій і суспільних настроїв у регіоні.

IV. Висновки

Аналіз розвитку інформаційно-медійного простору в Автономній Республіці Крим у 2014–2022 рр. демонструє значні зміни та виклики, пов'язані з окупацією півострова Російською Федерацією. Примусове відключення українських телевізійних каналів та радіостанцій, а також цензура та обмеження свободи слова стали основою для перетворення Криму на монолітний інформаційний простір, підконтрольний Росії. Це не тільки змінило медійний ландшафт регіону, але й відіграло ключову роль у легітимізації анексії та впливі на громадську думку, як усередині, так і за межами окупованого півострова.

Встановлення контролю над медійним простором супроводжувалось поширенням пропаганди, спрямованої на формування сприйняття Криму як невід'ємної частини Росії, при цьому активно використовувались інструменти інформаційної війни для дискредитації української влади та армії. Роль соціальних мереж та альтернативних джерел інформації виявилась двоїстою: з одного боку, вони слугували платформою для незалежних медіа та громадських ініціатив, а з іншого – стали ареною для маніпуляцій та фейкових новин. Враховуючи наведене вище, дослідження розвитку інформаційно-медійного простору в АР Крим протягом зазначеного періоду підкреслює критичну роль медіа у формуванні політичних реалій та суспільних настроїв у сучасному світі.

Перспективи подальших досліджень полягають у аналізі впливу цифрових технологій та соціальних мереж на формування громадської думки в окупованому регіоні, а також вивченні методів протидії інформаційним операціям та забезпеченні медіаграмотності мешканців Криму.

Список використаної літератури

1. Демартіно А. «Криве дзеркало»: роль соціальних мереж в операції Російської Федерації з анексії Криму. Київ : Саміт-книга, 2020. 248 с.
2. Ілюк К. Інформаційна війна – це не тільки фейки. *ДМ media sapiens*. 2022. URL: <https://ms.detector.media/propaganda-ta-vplivi/post/29264/2022-03-31-informatsiyna-viyana-tse-netilky-feyku> (дата звернення: 12.03.2024).
3. Клочко Н. Російська економіка розвалюється: Держдеп розвіяв міфи роспропаганди про санкції. *Главком*. 2022. URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/rosijska-ekonomika-rozvaljujetsjaderzhdep-ssha-rozvijav-mifi-rospropahandi-pro-sanktsiji-870007.html> (дата звернення: 12.03.2024).
4. Меседжі про російську ядерну атаку – елемент інформаційної війни та блеф РФ, Денисенко. *Еспресо*. 2022. URL: <https://espresso.tv/mesedzhi-pro-rosiysku-yadernu-ataku-element-informatsiynoi-viyuni-ta-blef-rf-denisenko> (дата звернення: 12.03.2024).
5. Незалежних ЗМІ в Криму практично не залишилось. *Правозахисники презентували доповідь про переслідування журналістів і блогерів за весь період російської окупації*. URL: <https://qha.com.ua/po-polochkam-uk/nezaleznyh-zmi-v-krimu-praktychno-ne-zalyshylos-pravozahysnyku-prezentuvalydopovid-pro-peresliduvannya-zhurnalistiv-i-blogeriv-za-vesperiod-rosijskoyi-okupatsiyi/> (дата звернення: 12.03.2024).
6. Николаєць Ю. Інформаційно-комунікаційний простір України в умовах російсько-української війни (2014–2023). *Сіверянський літопис*. 2023. № 2. С. 140–152.
7. Путін попросив ввести війська в Крим через інсценовану стрілянину та «липові» жертви. *Українська правда*. 2014. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/03/2/7017125/> (дата звернення: 12.03.2024).
8. Legal Matrix: «Крим та свобода слова онлайн» URL: <https://pravokator.club/news/legal-matrix-krum-ta-svoboda-slova-onlajn/> (дата звернення: 12.03.2024).
9. Худолій А. О. Інформаційна війна 2014–2022 рр. : монографія. Острог : вид-во Національного університету «Острозька академія», 2022. 208 с.
10. Щодо інформаційно-психологічної складової агресії Російської Федерації проти України (за результатами подій 1–2 березня 2014 року). *Аналітична записка*. Київ : НІСД – Національний Інститут Стратегічних Досліджень, 2014. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciynistrategii/schodo-informatsiyno-psikhologichnoi-skladovoi-agresii> (дата звернення: 12.03.2024).

11. Юксель Г. З. Кримська інформаційно-медійна парадигма у контексті окупації півострова (лютий 2014 – лютий 2022 рр.) *Трансформація медійної сфери та інформаційна політика України* : монографія. Київ : АртЕк, 2023. 564 с.

References

- Demartino, A. (2020). «Kryve dzerkalo»: rol sotsialnykh merezh v operatsii Rosiiskoi Federatsii z aneksii Krymu [«Crooked mirror»: the role of social networks in the operation of the Russian Federation to annex Crimea]. Kyiv: Samit-knyha [in Ukrainian].
- Iliuk, K. (2022). Informatsiina viina – tse ne tilky feiky [Information war is not only fakes]. *DM media sapiens*. 2022. Retrieved from <https://ms.detector.media/propaganda-ta-vplivi/post/29264/2022-03-31-informatsiyna-viyna-tse-netilky-feiky> [in Ukrainian].
- Klochko, N. (2022). Rosiiska ekonomika rozvaliuietsia: Derzhdep rozviiav mify rospromahandy pro sanktsii [The Russian economy is collapsing: The State Department dispelled propaganda myths about sanctions]. *Hlavkom*. 2022. Retrieved from <https://glavcom.ua/world/world-politics/rosijska-ekonomika-rozvalujetsjaderzhdep-ssha-rozviav-mifi-rospromahandi-pro-sanktsiji-870007.html> [in Ukrainian].
- Mesedzhi pro rosiisku yadernu ataku – element informatsiinoi viiny ta blef RF, Denysenko [Messages about a Russian nuclear attack are an element of information warfare and a bluff of the Russian Federation, Denysenko]. (2022). *Espresso*. Retrieved from <https://espresso.tv/mesedzhi-pro-rosiysku-yadernu-ataku-element-informatsiinoiviyni-ta-blef-rf-denisenko> [in Ukrainian].
- Nezaleznykh ZMI v Krymu praktychno ne zalyshylos [There are practically no independent mass media left in Crimea]. Pravozahtsnyky prezentuvaly dopovid pro peresliduvannia zhurnalistiv i bloheriv za ves period rosiiskoi okupatsii. Retrieved from <https://qha.com.ua/po-polochkam-uk/nezaleznykh-zmi-v-krymu-praktychno-ne-zalyshylos-pravozahtsnyky-prezentuvaly-dopovid-pro-peresliduvannia-zhurnalistiv-i-bloheriv-za-ves-period-rosiiskoyi-okupatsiyi/> [in Ukrainian].
- Nikolaiets, Yu (2023). Informatsiino-komunikatsiinyi prostir Ukrainy v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny (2014–2023) [The information and communication space of Ukraine in the conditions of the Russian-Ukrainian war (2014–2023)]. *Siverianskyi litopys*, 2, 140–152 [in Ukrainian].
- Putin poprosyv vvesty viiska v Krym cherez instsenovanu strilianynu ta «lypovi» zhertvy [Putin asked to send troops into Crimea because of the staged shooting and «fake» victims]. (2014). *Ukrainska pravda*. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2014/03/2/7017125/> [in Ukrainian].
- Legal Matrix: «Krym ta svoboda slova onlain» [Legal Matrix: «Crimea and freedom of speech online»]. Retrieved from <https://pravokator.club/news/legal-matrix-krym-ta-svoboda-slova-onlain/> [in Ukrainian].
- Khudolii, A. O. (2022). *Informatsiina viina 2014–2022 rr. [Information war 2014–2022]*. Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia» [in Ukrainian].
- Shchodo informatsiino-psykholohichnoi skladovoi ahresii Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy (za rezultaty podii 1–2 bereznia 2014 roku) [Regarding the informational and psychological component of the aggression of the Russian Federation against Ukraine (according to the results of the events of March 1–2, 2014)]. (2014). *Analitichna zapyska*. Kyiv: NISD – Natsionalnyi Instytut Stratehichnykh Doslidzhen. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciynistrategii/schodo-informaciyno-psikhologichnoi-skladovoi-agresii> [in Ukrainian].
- Yuksel, H. Z. (2023). Krymska informatsiino-mediina paradyhma u konteksti okupatsii pivostrova (liutyi 2014 – liutyi 2022 rr.) [The Crimean information and media paradigm in the context of the occupation of the peninsula (February 2014 – February 2022)]. *Transformatsiia mediinoi sfery ta informatsiina polityka Ukrainy*. Kyiv: TOV «Vydavnychy dim «ArtEk» [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.06.2024.

Received 11.06.2024.

Hutsuliak D. Information Campaigns of Russia in the AR of Crimea during 2014–2022

The purpose of the study – analysis of Russia's information campaign in the occupied Crimea during 2014–2022.

Research methods. A combined approach was used, including qualitative and quantitative methods. The main method of the research was the content analysis of mass media, which made it possible to identify the key messages and narratives that were used to influence public opinion. Also, an important component of the analysis was the cross-verification of information received from various sources, in particular, from independent media and human rights organizations, which made it possible to assess the objectivity and credibility of propaganda messages. Considerable attention was paid to the analysis of digital content, including social media and Internet resources, which have become the main channels of information dissemination and manipulation.

Results. The strategies and methods of Russian information campaigns in Crimea were investigated, the key stages of the change in control over the media sphere were identified, which affected public opinion and the media space of the region. It is shown that these campaigns were aimed at both

domestic and international audiences in order to legitimize the occupation and create an image of Russia as a protector. The use of disinformation, propaganda and repression against media workers has been established, which contributed to the transfer of Ukrainian media under the control of Russia, the reduction of media diversity and the maintenance of a one-way information flow. The role of digital platforms and social networks in supporting media pluralism and independent journalism despite control and repression is assessed.

Scientific novelty. *The study for the first time systematically highlights the periodization of strategies of information manipulation in Crimea and reveals the key methods influencing the formation of public opinion in the occupied region.*

Practical significance. *The results of the study can be used for the development of media literacy and information security strategies necessary to counter information aggression. They also contribute to a better understanding of the tactics of psychological influence on the public, which is relevant for governmental and non-profit organizations concerned with issues of national security and sovereignty.*

Key words: *information and media space, information war, mass media, propaganda, narrative, manipulation.*